

אבות תקנום

תמצית סוגיות ה"דף היומי"

מתוך "דרך ישרה" מסכת חולין

דפים פב - פט, פרשת כי תשא תשע"ט

דרך ישרה תמצית הדף

דף פב - פג

*דיני המכירה. *דרשות הפסוקים. *שני איסורים כאחד. *ארבעת הפרקים בשנה.

1. דיני המכירה. שנים שקנו אחד את הפרה ואחד את בנה, מי שקנה ראשון זכותו לשחוט ראשון, ואם השני קדם ושחט הוא זריז ונשכר. 2. בארבעת הפרקים שרבים שוחטים צריך המוכר להודיע שמכר את אמה או את בתה, וא"צ להודיע אם מכר מאתמול, ואם המוכר לא הודיע א"צ לחשוש. 3. המוכר את האם לחתן ואת הבת לכלה מודה ר"י שצריך להודיע, דודאי ששוחטים ביום אחד.

דרשות הפסוקים באותו ואת בנו 1. לא תשחטו ילפינן שהשוחט בהמה ואמה חייב, ולגופיה הו"ל למימר לא תשחוט, וכן ילפינן דחייב שנים על שני בניה מדלא כתיב לא ישחטו. 2. יום אחד דרשינן ממעשה בראשית שהיום הולך אחר הלילה וליכא למילף מקדשים, ולרבי אתי דיום המיוחד לשחיטה טעון כרוז, ואלו ארבעת הפרקים.

עבר שני איסורים במעשה אחד לסומכוס חייב שנים ולחכמים חייב אחד, והאופן ששחט שני בנים ואח"כ את האם או ששחט את אמה ובתה ואח"כ שחטה, ובעי האם סומכוס מחייב שנים אף בעלמא לגבי האוכל שני זיתי חלב בהעלם אחד או דקאמר דווקא הכא משום דהוי גופין מוחלקין. והשמועות 1. הזורע כלאים לוקה שנים, וזהו בבת אחת והתראה אחת וע"כ כסומכוס, ודחי דאיירי בשתי התראות וכרבנן וקמ"ל לאפוקי מדרבי יאשיה שמחייב רק בזורע חטה שעורה וחרצן. 2. אכל גיד הנשה כזית מכל ירך לחכמים סופג שמונים ולר"י ארבעים, ואין לומר דאיירי בשתי התראות משום דלר"י התראת ספק אינה התראה אלא בבת אחת וכסומכוס, ודחי דאתי כמ"ד דר"י סובר התראת ספק שמה התראה. 3. אכל שני גידין משתי יריכות משתי בהמות ה"נ פליגי וכנ"ל, ודחי דאיירי בזה אחר זה ור"י מחייב רק אחת דקסבר שאין דינו כבריה ולכן בעינן כזית.

ארבעת הפרקים בשנה הם ערבי: יו"ט ראשון של פסח, יו"ט אחרון של סוכות, ר"ה, ולריה"ג ערב יו"כ בגליל, ובפרקים אלו כופין את הטבח לשחוט ואם מת מפסיד הלוקח. והמקרה 1. להו"א שהלוקח משך וקשיא אמאי בשאר השנה המוכר מפסיד, ולמסקנא שזיכה ע"י אחר ובפרקים אלו הוי זכות ואמרינן זכין לאדם. 2. העמידו חכמים על דין תורה שמעות קונות אבל בשאר השנה חשינן שיאמר לו נשרפו חטיך בעליה.

הדרן עלך פרק חמישי דחולין!

פרק ששי - כסוי הדם

דף פד

*היכן נוהג ובמוקדשין. *דרך ארץ. *שחט לחולה בשבת.

1. כסוי הדם נוהג: בארץ ובחוו"ל, אף שלא בפני הבית, במזומן, בחולין ובמוקדשין, בחיה ועוף ומספק אף בכוי.

ומפרשינן מדוע לא נוהג במוקדשין 1. צריך לתת עפר מלמטה ומלמעלה וא"א לתת למטה דאם מבטלו הוי מוסיף על הבנין ואם לאו הוי חציצה ובעינן ראוי לבילה, ולא אמרינן שיגרר ויכסה משום דהוי מחוסר שפיכה גרירה וכיסוי. 2. בקדשי בדק הבית דאם שחטן הוי אסוה"י, ולא מהני לפדותן דבעינן העמדה והערכה וקסבר שחיטה שאינה ראויה שמה שחיטה, או שנאמר ושפך וכסה וזה מחוסר שפיכה פדיה וכסוי. 3. נאמר חיה או עוף להשוותם דכמו שבחיה כולן חייבות בכיסוי הי"נ בעוף, ואין לומר דתהא בהמה בכלל חיה לכיסוי שנאמר על הארץ תשפכנו כמים, ונאמר שלש פעמים מים למעט שאין מטבילין בדם ובשאר משקין זוחלין ומכונסין. סוגית עניני דרך ארץ באכילה ובממון 1. אשר יצוד ציד, לרבות ניצודים מאליהן ודרך ארץ שלא יאכל בשר תדיר. 2. כי ירחיב ואמרת אוכלה בשר שלא לאכול בשר לתיאבון, ויזבח מצאנו ובקרו ולא את כולו. ואמרינן שמי שיש לו מנה יאכל ירק, עשרה דגים, חמשים בשר בכל שבוע, מאה מנה ישפות קדירה בכל יום, ואחר שנחלשו אמרינן שמי שיש לו פרוטה יריצנה לחנוני ואפילו ללוות. 3. מהפסוק כבשים ללבושך שמעינן: שילבש מגיזי צאנו, ימכור שדה ויקח עתודים, ויתפרנס מחלב גדיים שבביתו, לחמו קודם ללחם ביתו, וירגיל את ילדיו למאכלים קלים. 4. כוס כשפים עדיפה על כוס מים פושרין וזהו טרם שרתחו, לא נתן בה תבלין, ובכלי מתכות. 5. הרוצה לאבד מעותיו ילבש בגדי פשתן רומי, ישתמש בכלי זכוכית לבנה, וישכור פועלים לעשות בשוורים ואל ישב עמם. 6. לעולם יאכל פחות ממה שיש לו, וילבש במה שיש לו, ויכבד אשתו ובניו יותר ממה שיש לו כיון שתלויים בו.

בעי למימר שהשוחט לחולה בשבת צריך לכסות את דמו ודחינן דאפילו ביו"ט אם שחט אין מכסין דמילה ודאה דוחה שבת ואין ספיקה דוחה יו"ט ק"ו לכסוי דאין ודאו דוחה שבת שספיקו לא ידחה יו"ט. והדחיות 1. תקיעת שופר בגבולין תוכיח שאין ודאה דוחה שבת וספיקה דוחה יו"ט בספק איש ספק אשה, לרבי יוסי ידחה דקסבר אשה ודאית גם חייבת בתקיעה, ואף למ"ד אשה פטורה מתקיעת שופר איכא למפרך דתקיעת שופר ודאה דוחה שבת במקדש משא"כ כיסוי. 2. פרכינן דמילה אינה נוהגת בלילות כבימים משא"כ כיסוי.

דף פה- פו

*שחיטה שאינה ראויה. *שחיטת חס"ו.

השמועות בשחיטה שאינה ראויה 1. השוחט ונמצאת טריפה, השוחט לע"ז, חולין בפנים, קדשים בחוץ, חיה ועוף הנסקלין, ר"מ מחייב וחכמים פוטרין. ואמרינן דרבי שנה בלשון חכמים בכסוי הדם את דברי ר"ש דאינה שחיטה, ובאותו ואת בנו את דברי ר"מ דהויא שחיטה. 2. באותו ואת בנו לר"מ הויא שחיטה דיליף בגז"ש שחיטה משחוטי חוץ ולר"ש אין דנין חולין ממוקדשין, ולר"ש אינה שחיטה דיליף מטבוח טבח והכין ולר"מ אין ללמוד שחיטה מטביחה. 3. בכסוי הדם לר"מ הויא שחיטה דיליף בגז"ש שחיטה משחוטי חוץ, ולר"ש אינה שחיטה שנאמר אשר יאכל, ולר"מ אתי למעט עוף טמא ודחינן דאף טריפה לאו בת אכילה. 4. אמרינן דר"מ מודה דלא מתירה באכילה ומפרשינן בשחט טריפה ומצא בן תשעה חי ואליבא דרבנן דבן פקועה א"צ שחיטה, ור"ש מודה דמטהרתה מידי נבילה ומפרשינן בחולין בעזרה וקמ"ל אף דלר"ש מותרת בהנאה, ור"ש סובר חולין בעזרה אסירי מדאורייתא מדגזר חיה אטו בהמה. 5. רבי חייא הוצרך לדמו של עוף בכדי להוציא תולעת מפשתנו ואמרינן דהשוחט וצריך לדם צריך לכסות ופליגי האם רבי אמר לו שיטריף או ינחור. ואמרינן דלא פליגי ומ"ד טרוף קמ"ל דשחיטה שאינה ראויה א"צ כסוי ומ"ד נחור קמ"ל דלא נימא שאין שחיטה לעוף מן התורה ונחירתו זוהי שחיטתו.

חש"ו ששחטו אם אחרים רואים אותם חייב לכסות ואם לאו לר"מ א"צ לכסות ואינו באותו ואת בנו ולחכמים אסור, ומפרשינן מאי טעמייהו 1. רבנן להו"א פוטרין מכסוי וטעמייהו דחיישינן שמא יאכלו משחיטתם ומקשינן א"כ הי"נ יש לחשוש באותו ואת בנו, ולמסקנא מצריכים לכסות לחומרא שמא שחטו כראוי. 2. טעמא דר"מ דשחיטתן נחשבת נבילה הואיל ורוב מעשיהן מקולקלין, ואף דר"מ חושש למיעוט זהו לענין לטהר ספק טומאה אבל דמתיר ספק איסור בעי רובא, ומסקינן דרבי פסק כר"מ.

דף פז

*הכיסוי. *איזה דם מכסה. *מראה אדמומית.

דיני כסוי הדם ומ"ט 1. מלשון חיה וכן עוף משמע אפילו שחט מאה מכסה רק לאחר מכן. 2. מלשון או מדייק ר"י שאם שחט חיה ועוף יכסה קודם את דם החיה ולרבנן מיבעי לחלק ור"י יליף לחלק מדמו. ולכו"ע מברך על השחיטה רק ברכה אחת, דכיסוי הדם אינו הפסק משום שיכול בבת אחת לשחוט ולכסות. 3. נאמר ושפך וכיסה, וילפינן שהשוחט חייב לכסות. 4. ילפינן נמי שיכסה ביד ולא ברגל משום בזיון. 5. הכסוי שייך לשוחט ומי שקדם וכיסה לשלם לשוחט עשרה זהובים ומוכחינן דזהו שכר ברכה מזה שרבי אמר שברהמ"ז שוה

ארבעים זהובים.

איזה דם יש לכסות 1. אדם ששחט ולא כיסה וראהו אחר חייב לכסות, שנאמר ואומר לבני ישראל. 2. כסהו ונתגלה פטור מלכסות, דכתיב מיעוטא וכסהו. 3. כסהו הרוח אם חזר ונתגלה חייב לכסות דאין דיחוי אצל מצוות ואם לא נתגלה פטור מלכסות, ובנבלע בקרקע ורישומו ניכר חייב לכסות. 4. דם שנתערב במים, אם יש בו מראית דם חייב בכיסוי ואפילו נפל הדם לתוך מים משום דאין דיחוי, ואם נתערב ביין או בדם בהמה רואין כאילו הוא מים ולר"י אין דם מבטל דם. 5. נאמר דמו ופליגי לענין דם שניתז ושעל הסכין, לרבנן חייב לכסות דסברי שיש לכסות את כל דמו, לר"י סגי אם כיסה חלק מהדם דקסבר דמי ואפילו מקצת דמו, ולרשב"ג יש לכסות רק את דם הנפש דקסבר דמו המיוחד.

דיני דם שנשאר בו מראה אדמומית 1. מכפרין. 2. חייבים בכיסוי, כדאמרינן במשנה. 3. מכשירין, והקמ"ל שנתערב במים שלא החשיבם והיינו שנפלו מאליהם מי גשמים לתוך הדם, או איירי במים שסביבות דם שקרש. 4. עונש כרת על אכילתו אם יש בו כזית. 5. מטמאין באהל אם יש בו רביעית, ומייתי דכל משקה המת טהורין חוץ מדמו וכן משקה טבול יום אינו מטמא. אבל משקה שרץ וזב הוו ראשון לטומאה מלבד מעיינות הזב שהם אב הטומאה, וגזרינן במשקה הזב ולא במשקה המת כיון דבדילי מיניה.

דף פח-פט

הכשר והפסול לכסוי. אגדת אברהם אבינו.

הדברים הכשרים והפסולים לכיסוי ומנין 1. וכסהו בעפר, למעט אבנים וכפיית כלי. 2. וכסהו, לרבות מיני עפר שמגדל צמחים והם: זבל הדק, חול הדק, שחיקת אבנים, שחיקת חרסית, נעורת פשתן דקה, נסורת חרשים דקה, סיד חרסית לבנה ומגופה שכתשן, ואין לומר דדווקא עפר מכלל ופרט כיון דהוי כלל הצריך לפרט. 3. בעפר למעט מה שאינו מין עפר: זבל הגס, חול הגס, שחיקת מתכות, לבנה ומגופה שלא כתשן, קמח סובין ומורסן. 4. לרשב"ג מכסין רק בדבר שזורעין בו ומצמיח, למעט ארץ מליחה, ולכן במדבר מכסין בשחיקת זהב שנקרא עפר בפסוק עפרות זהב. 5. אפר לב"ה מכסין שנאמר מעפר שריפת החטאת, ולב"ש אין מכסין דלא איקרי עפר סתמא. 6. הוסיפו דמכסין אף: בשחור, כחול, ניקורי הריחיים וי"א אף זרניך. 7. מכסין בעפר עיר הנדחת דא"צ לשרפו כיון דמחוסר תלישה, ולרבא אף בעפר שריפתה דמצוות לאו להנות נתנו, ואין להקשות מלולב של אשירה דהתם בעי שיעורא וכתותי מכתת שיעוריה.

אגדת אברהם אבינו 1. בשכר שאמר ואנכי עפר ועפר זכו בניו לאפר פרה ולעפר סוטה, ולא נמנה עפר כסוי הדם כיון דהוי רק הכשר מצוה וליכא הנאה דאינו נצרך להתיר. 2. בשכר שאמר מחוט ועד שרוך נעל זכו בניו לרצועה של תפילין ולהנאת ויראו ממך ולחוט תכלת והנאתו שדומה לים, רקיע, אבן ספיר, וכסא הכבוד. 3. קשה גזל הנאכל שאפילו צדיקים גמורים אינם יכולים להחזירו, שנאמר רק אשר אכלו הנערים. 4. לא מרובכם מכל העמים חשק ה' בכם, שה' נותן גדולה וישראל ממעטים עצמם, שאברהם אמר ואנכי עפר ואפר, משה ואהרן ונחנו מה, דוד ואנכי תולעת. ועכו"ם מתגאים, נמרוד בנה מגדל בבל, פרעה אמר מי ה', סנחריב מי בכל אלהי הארצות, נבוכדנצר אמר אעלה על במתי עד, חירם אמר מושב אלהים ישבתי. 5. באברהם נאמר ואנכי עפר ואפר ובמשה ואהרן נאמר ונחנו מה דגדול טפי. 6. תולה ארץ על בלימה ילפינן שהעולם עומד על: משה אהרן שנאמר ונחנו מה, בולם פיו בשעת מריבה ואמרינן דזו אומנותו של אדם בעוה"ז, או על המשים עצמו כמי שאינו.

הדרן עלך פרק ששי דחולין!

שאלות לחזרה ושינון

א. דיני דם יש לכסות (5)	א. דיני דם יש לכסות (5)
ב. המחי' בחש"ו ששחטו ומ"ט (2)	ב. המחי' בחש"ו ששחטו ומ"ט (2)
א. דיני כסוי הדם ומ"ט (5)	א. דיני כסוי הדם ומ"ט (5)
ב. איזה דם יש לכסות (5)	ב. איזה דם יש לכסות (5)
ג. דיני דם שנשאר בו מראה אדמומית (5)	ג. דיני דם שנשאר בו מראה אדמומית (5)
א. הדברים הכשרים והפסולים לכסוי ומ"ט (7)	א. הדברים הכשרים והפסולים לכסוי ומ"ט (7)
ב. אגדת אברהם אבינו (6) הדרן!	ב. אגדת אברהם אבינו (6) הדרן!
א. דיני המכירה (3)	א. דיני המכירה (3)
ב. דרשות הפסוקים באותו ואת בנו (2)	ב. דרשות הפסוקים באותו ואת בנו (2)
ג. הדין בעשה מעשה אחד ועבר שני איסורין והשמועות (3)	ג. הדין בעשה מעשה אחד ועבר שני איסורין והשמועות (3)
ד. המקרה בארבעת הפרקים (3)	ד. המקרה בארבעת הפרקים (3)
א. מדוע כסוי הדם אינו נוהג במוקדשין (3)	א. מדוע כסוי הדם אינו נוהג במוקדשין (3)
ב. ענייני דרך ארץ באכילה ובממון (6)	ב. ענייני דרך ארץ באכילה ובממון (6)
ג. כסוי הדם בשוחט לחולה בשבת וביו"ט, והדחיות (2)	ג. כסוי הדם בשוחט לחולה בשבת וביו"ט, והדחיות (2)

הושלמה סדרת "דרך ישרה" על כל הש"ס! יצאו לאור בס"ד מסכתות:

ברכות עם מחודדין בפ"ך.

שבת מהדורה חדשה.

עירובין

פסחים

שקלים ר"ה

יומא

סוכה

ביצה תענית

מגילה-פורים עם מדרש,

תוספתא, ותמצית מחיר יין לרמ"א

מו"ק חגיגה

יבמות

כתובות

נדרים

נזיר סוטה

גיטין

קידושין - עם תורתך שעשועי,

סימני הדף, ותוספתא

בבא קמא

בבא מציעא

בבא בתרא א-ב

סנהדרין א-ב עם "יש סדר

לגמרא" ותמצית כל המסכתא.

מכות שבועות

עבודה זרה הוריות

מחודדין בפ"ך

זבחים

מנחות

חולין

בכורות עם הקדמות ומושגים

ערכין-תמורה

כריתות-מעילה

נדה

ניתן להשיג: בטל' 054-8479220, ת.ד. 5053 בני ברק, yesodot100@gmail.com מחיר: 5 ₪.

חיבורים נוספים מבית "דרך ישרה":

נשיח בחוקין 1270 מצוות לפי כל

השיטות של מוני תרי"ג המצוות.

בחקותין אשתעשע - על תרי"ג מצוות,

לשיטת בה"ג ואזהרות ר"ש אבן גבירול.

עתים לתורה - לוחות ללימוד יומי לכל

יהודי, עם הרב מרדכי גנוט שליט"א.

שירת ישראל - סוגיות מסכת ב"ק.

קיצור חודים מנוקד ומסודר.

קיצור אלשין רות

קיצור אלשין אסתר

קיצור אלשין איכה

בקרוב בס"ד על שה"ש וקהלת.

באהבת תשגה תמיד - שיחות

באהבת תורה ודרכי זכירתה מהגאון

רבי בונים שרייבר שליט"א.

איזוהי דרך ישרה - כיצד ללמוד

לשנן ולזכור, עם הכנה למסכת מכות.

הקדמות ומושגים - סדר קדשים,

ובקרוב בס"ד על סדרי זרעים וטהרות.

|| ניתן להצטרף לקהל הקוראים,

ולקבל את העלון במייל

לפרטים תגובות והערות:

yesodot100@gmail.com

~333~

המוערכת